

У БОРБАМА СА ЧЕТНИЧКОМ ГРУПАЦИЈОМ

Повлачењем њемачких снага из групе армија »Е« преко југозападне Србије, Вишеграда и Сарајева ка долини Саве, потпуно су спласнула очекивања поражених четничких јединица из Србије и других крајева да могу било шта учинити на остваривању својих циљева. Већ у другој половини новембра 1944. године почеле су четничке јединице из Србије да се, под заштитом њемачких колона, пребацују преко Санџака у горње Подриње. Главнину те квислиншке групације¹⁾ Нијемци су ангажовали против 3. корпуса НОВЈ са захтјевом да за себе вежу његове снаге, по могућству да овлада дијелом слободне територије источне Босне и тако олакша повлачење њихових јединица на правцима Дрињача-Зворник-Бијељина и Вишеград-Сарајево.²⁾ И сами четници су се надали да би им то ангажовање могло, с ослоном на њемачке дивизије, омогућити да заузму Тузлу и да тиме потпомогну оне своје политичке снаге у емиграцији које су се опирале спровођењу у живот споразума Тито - Шубашић. Због тога су дјејства 3. корпуса НОВЈ против четничке групације имала поред оперативног и не мали политички значај.

Од Рогатице
до Хан-Пијеска

Обавјештајна служба 3. корпуса била је у новембру и почетком децембра 1944. године првенствено окренута ка њемачким снагама, које су одступале преко источне Босне, па није нарочиту пажњу покљонила груписању четника у горњем Подрињу. На дан прије преласка четничке групације у наступање Штаб 27. дивизије упутио је један ојачани батаљон 20. романијске бригаде на простор западно од Рогатице са задатком да разбије четничку групу која се појавила на тој просторији и убила тројицу партијско-политичких радника. Послије тога је тај батаљон требало да казни чет-

1) У другој половини новембра и почетком децембра 1944. на простору Горажда, Фоче. Калиновика прикупили су се слиједеће четничке снаге: Шумадијска група корпуса - око 2000 четника (у саставу три корпуса и двије бригаде), Српски ударни корпус, формиран од недићеваца, око 2500 четника (у саставу три дивизије - свака потри бригаде), група корпуса Горске гарде - око 2700 четника (у саставу четири корпуса и три бригаде), Расинско-топличка фупа корпуса - око 1500 четника, Јужноморавска група корпуса - око 1500 четника, Млавско-смедеревска група корпуса - око 600 четника, Посавско-колубарека група корпуса, затим Авалски, Јаворски и Церски корпус, 1. косовски, 2. Јуришни. 1. и 2. милошевски, те Дрински, Романијски и дијелови Требињског, Невесињског, Зеничког и Дурмиторског четничког корпуса. Укупно је цијела та групација могла имати око 15000 четника. Види: Зборник НОР-а, 1У/31, напомена 6 на стр. 238-9

2) Ослободилачки рат, 2. стр. 453.

ничке јатаке.³⁾ Ни на сам дан напада четника Штаб Дивизије није био обавијештен о њиховом прикупљању и намјерама. Због тога је он, у заповијести од 8. децембра, наредио да 16. муслиманска бригада остане »... и надалзв на досадашњој просторији са истим задацима«. ⁴⁾ Те задатке за Бригаду Штаб Дивизије одредио је још 5. децембра. Он је тада, према директиви Штаба Корпуса, оријентисао 19. и 20. бригаду према њемачким снагама које су се пробијале од Соколца ка Власеници, а 16. муслиманску бригаду је задржао у рејону села Закомо и Гучево ради »дјјества на комуникацији Рогатица-Соколац«, с тим да један батаљон држи у рејону села Шенковића према Соколку због заштите гласиначких села од усташа.⁵⁾ Осмог децембра 16. муслиманска бригада је била у сљедећем распореду: 3. батаљон у Шенковићима, 2. батаљон - у Закому, 4. батаљон са Штабом Бригаде и приштапским јединицама у Капиманићима, док је 1. батаљон упућен у Жепу ради прикупљања хране.⁶⁾

Нешто послије подне око 1.500 четника⁷⁾ у три колоне кренуло је према рејонима гдје се налазила 16. муслиманска бригада. Тог јутра су друге четничке јединице нападе на батаљон 20. романијске бригаде, који се налазио јужно од друма Соколац-Рогатица. Под притиском надмоћнијег непријатеља тај батаљон је одступио према својој бригади. Пошто о томе 16. бригада није била обавијештена, њени осигуравајући дијелови (из 3. и 2. батаљона) на Црном врху, Караули (триг. 980) и Змијници (к. 952) мислили су да их нападају њемачке снаге.⁸⁾ Истог убјеђења били су и батаљони док су се развијали за борбу. Напад четничких колона подржавала је њемачка артиљерија из Рогатице и са друма, па је и то стварапо убјеђење да се ради о њемачком нападу.

Обезбјеђење 2. батаљона на Змијници прво је примило борбу. Својим отпором је омогућило да 2. и 4. батаљон благовремено заузму положаје на линији Паљевина-Равна Радуса; обезбјеђење 3. батаљона на Црном врху такође је пружало отпор све док се тај батаљон није развио изнад Шенковића. Четничка лијева колона, када је заузела Црни врх, наишла је на снажан отпор 3. батаљона, који ју је противнападом одбацио назад, на линију Црни врх-Вијенац. И поред снажног отпора истурених дијелова 2. и 4. батаљона, друге двије четничке колоне продрле су до пада мрака у села Ракитницу и Закомо, а са предњим дијеловима зазеле Ступин До и село Јасике.⁹⁾ То је присилило 3. батаљон да се повуче ка Вјетренику.

У току противнапада видјело се, по погинулим непријатељским војницима, да се ради о четницима.¹⁰⁾ Још неко вријеме владала је неизвјесност

3) Зборник НОР-а, ГУ/31, извјештај Штаба 27. дивизије Штабу 3. корпуса од 12. XII 1944, док бр. 47.

4) Исто, док. бр. 34.

5) Исто, док. бр. 24.

6) АВИИ.к. 1111, бр. рег. 18/1-22

7) У тексту се неће давати формацијски назив четничких јединица, сем на два-три мјеста, јер се оне не могу идентификовати у докуменгима. Сем тога, у нападним колонама учествовало је по неколико бригада и корпуса (релативно малог бројног сгшна) па би њихово набрајање огггеретило текст.

8) Сјећање аутора.

9) Зборник НОР-а, 1У/31, док бр. 47, АВИИ, к. 1111, бр. рег. 18/1-22 и Историјат, стр. 33.

10) У цит. операцијском дневнику за 16. муслиманску бригаду (АВИИ, к. 1111, бр. рег. 18/1-22) стоји да је у току 8. децембра непријатељ имао 85 мртвих и раљбених.

откуд четницима гако јаке снаге, тако добро наоружање и обиље муниције и минобацачких мина. Али ускоро је било јасно (из заплијењених докумената и гласних команди у борби) да се ради о четничким јединицама које су се повукле из Србије.¹¹⁾

Штаб 16. бригаде је ријешо да се, после краћег предаха, изврши ноћни напад на непријатеља. У том циљу се повезао са Штабом 20. романијске бригаде. Одлучено је да два батаљона 16. муслиманске бригаде (2. и 4.) нападну четнике у селу Ракитаници, а да један (3. батаљон) садјејствује 20. бригади у нападу на непријатеља на положају Јасике (Први батаљон још се није био вратио из Жење). Тај напад је почео иза пола ноћи и до сванућа, 9. децембра, батаљонима је пошло за руком да избаце четнике из Ракитнице. Међутим, на то су они са још јачим снагама, уз снажну подршку артиљерије, прешли у напад на цијелом фронту. Њихове колоне развијале су се у два-три стрелачка строја, који су, уз звуке војне музике и бројних трубача, настојали да наткриле и обухвате, а и заплаше наше батаљоне на положајима. Све до поподне су 2. и 4. батаљон одолијевали непријатељу. Али тада су четници једним добром изведеним нападом потиснули десно крило 4. батаљона преко рјечице Берега. У 16 часова они су поново, са прикупљеним снагама,¹²⁾ извршили снажан напад. Једна њихова колона продрла је у позадину распореда Бригаде и на Пакленику (триг. 1169) заплијенила наш минобацач, 5 коња и 1.500 метака. Батаљони су били присиљени да се повуку у соколовичка села у подножју планине Деветака: Барник, Грбићи и Точионик - док је 3. батаљон упућен у рејон села Цимрије-Бресговача у бригадну резерву и за заштиту позадинских дијелова. Четници су 9. децембра претријели тешке губитке: по процјени Штаба Бригаде имали су око 80 избачених из строја.¹³⁾ Овог дана истакле су се другарице: Сена Фазлић, Радојка Тодоровић и Хајрија Мујић из техничког вода. Оне су биле везисткиње. Под ватром непријатеља покупиле су телефонске водове и донијеле их у своју јединицу.

Пошто су јединице биле преморене, ријешено је да се у току ноћи, уз јако обезбјеђење, одморе и припреме за одбрану. Изјутра, 10. децембра, четници су продужили напад. Према одсјеку одбране 16. муслиманске бригаде (1,2. и 4. батаљон) наступали су у три колоне, укупне јачине од преко 1.000 бораца, које су се ускоро развиле у стрелачки строј од неколико километара. Као и претходних дана, иза тих колона кретале су се, на доста блиском одстојању, јаке резерве. Са надвишавајућих положаја, које су држали батаљони, митралеском и минобацачком ватром успјешно је тучен непријатељев борбени поредак, који се лијепо распознавао на снијегу. Четници су, као на неком вјежбалишту, прилазили положајима батаљона на јуришно одстојање. Овог пуга имали су снажну подршку својих минобацача. Њемачка артиљерија била је дачеко и више их није могла помагати. Све до 16 часова батаљони су им пружати отпор и наносили губитке. Увођењем резерви и обухватом бокова четници су и овог дана присилили 16. муслиманску бригаду да одступи преко планине Деветака у рејон гдје се натазио њен 3. батаљон. Да би олакшао одвајање батаљона од непријатеља, Штаб Бригаде је у борбу убацио код села Точионика из-

11) Сјећање аутора.

12) Зборник НОР-а, IY/31. док. бр. 47.

13) АВИИ, к. ИП.бр. рег. 18/1-22.

виђачку чету и вод ауто-механичара (недавно формиран) који су блиском ватром успјешно задржали четнике на том правцу. Због тог подвига, Штаб Бригаде је похвалио те јединице.¹⁴⁾

Штаб Бригаде је поново одлучио да у току ноћи 10/11. децембра са три баталјона (1,3. и 4) изврши напад на четнике у селима које су они заузели претходног дана. Послије краћег одмора и примања хране, батаљони су кренули на задатак преко Деветака. Пошло им је за руком да изненаде непријатеља и да га избаци из села Точионика и са положаја Вишеvine (триг. 1315). Ту су, између осталог, заплијењена 2 митраљеза, 1 пушкотриглер и 15 пушака. Непријатељ је, међутим, брзо интервенисао с јаким снагама и изјутра поново заузео изгубљене положаје и кренуо преко Деветака. Лагано одступајући, батаљони су цио дан водили жестоку борбу и зауставили продор четника. Али су двије четничке колоне, једна из села Рађевићи, а друга из села Бабљак, продрле у село Забрежје, а поелије тога у село Мислово и угрозиле лијеви бок Бригаде.¹⁵⁾ Због тога је један батаљон постављен у село Брестовачу са задатком да затвори правац према Цимријама. Овог дана непријатељ је имао преко 100 избачених из строја, док су губици Бригаде били 4 мртва, 22 рањена и 5 несталих са једним пушкомитраљезом.¹⁶⁾

Сутрадан, непријатељ је продужио напад. Тежиште његових напора овог пута је било на правцу од Мислова, на лијевом крилу 16. муслиманске бригаде. Послије двочасовне борбе четници су заузели села Брестовачу и Пушуње. И поред неколико противнапада, батаљони 16. муслиманске бригаде нису могли повратити изгубљене положаје па су се крајем дана повукли на линију села Боровац-Јеловци-Плана, а позадински дијелови Бригаде су упућени у село Кусаче. Поново је Штаб Бригаде ријешио да увече, 12/13. децембра, изврши противнапад на четнике у селима Цимрије и Брестовача. Међутим, тај противнапад није дао значајне резултате.¹⁷⁾

Још у току дана је Штаб 27. дивизије одлучио, према директиви Штаба 3. корпуса, да извуче јединице из борбе и да их одмори и среди ради извршења нових задатака који су стајали пред Дивизијом. У том циљу је ријешио да 16. муслиманску бригаду постави у дивизијску резерву (распоређену у рејону села Плана, Поджешве, Криваче, Црна Ријека).¹⁸⁾

Од друма Рогатица - Соколац до иза планине Жепа 16. муслиманска бригада је са 20. романијском бригадом, која је била десно од ње, успјешно изводила маневарску одбрану. Користећи се јаким положајима и добро познајући земљиште, Штаб Бригаде је преко дана организовао одбрану и настојао да што више исцрпи надмоћније четничке снаге. Кад се предвече повлачила са тих положаја, Бригада је, послије краћег предаха, са главним снагама вршила нападе на непријатеља у селима које је он заповео. Тиме му није допуштала да среди и одмори своје јединице, а уз то му је и наносила знатне губитке, Тако успјешна и активна маневарска

14) Исто, и сјећан*? Спасе Мићића.

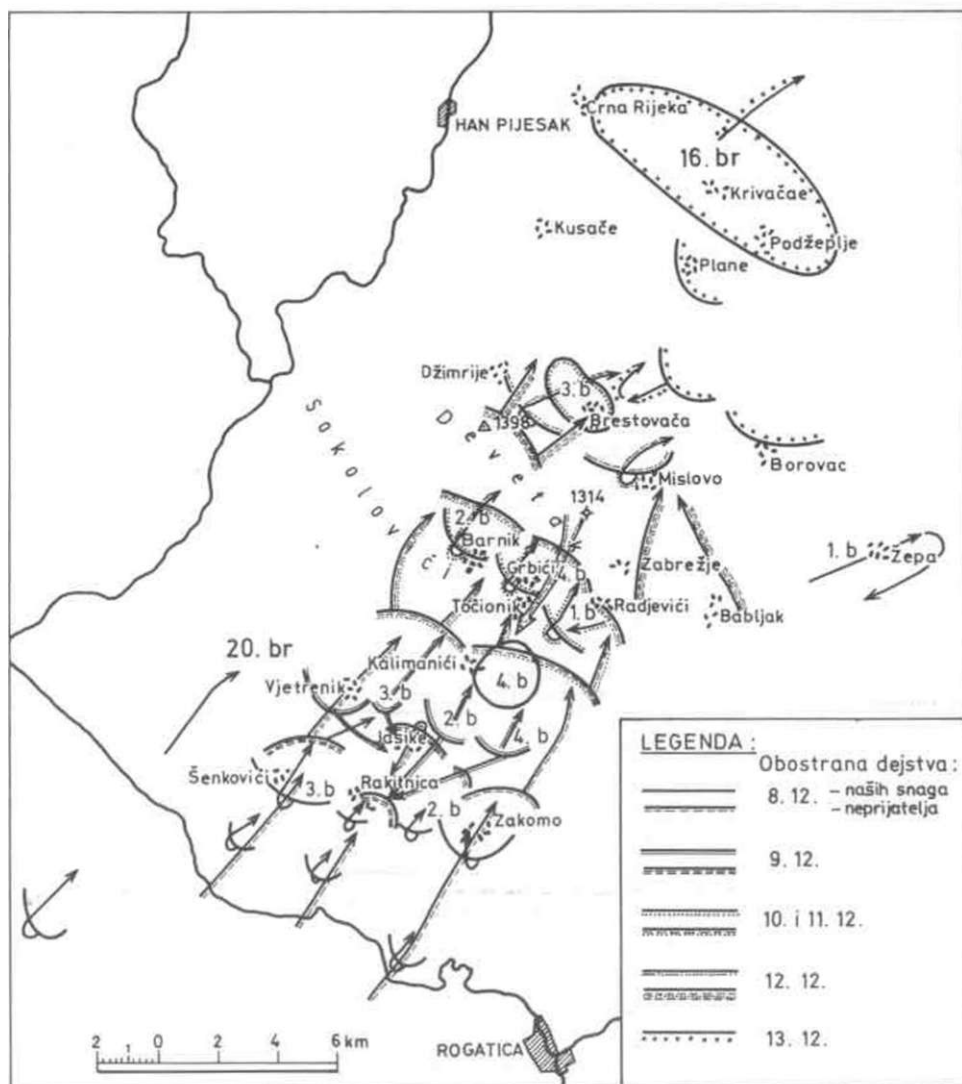
15) Исто.

16) Исто.

17) Исто.

18) Зборник НОР-а, IY/31, док. бр. 46 и 47.

BORBE PROTIV ČETNIČKE GRUPACIJE
8 - 13. XII 1944.

Skica br. 20

одбрана, која је била могућа поред осталог и због доброг снабдијевања и збрињавања јединица - показале своје пуне ефекте у наредним дјејствима против четничке групације.

Послије петодневних непрекидних борби (Види скицу бр. 20) 16. муслиманска бригада дошла је у ситуацију да предахне и среди своје јединице. Управо тих дана добила је на распоред око 50 нових бораца, мобилисаних у Србији. С њима су стигли и први примјерци листова »Борбе« и »Поли-

тике», слѣдовагве цигарета из Фабрике у Нишу и маиза количина одјеће и обуће.¹⁹⁾

Дрињача

Средином децембра 1944. године четничка групација, која је наступала од Рогатице ка Хан-Пијеску и Власеници, везала је за се 27. дивизију и омогућила несметано извлачење њемачких јединица комуникацијама од Вишеграда ка Сарајеву. У то вријеме Нијемци су настојали да спријече прелазак наших снага из Србије у источну Босну. Као што је раније речено, због тога су, почетком децембра, овладали друмом Соколац-Власеница-Дрињача и тим правцем упутили поменуте борбене групе у долину Дрине. Образовали су фронт од Дршваче до Вијељине, посједањем и организовањем за одбрану већих мјеста. И поред тога су јаке снаге НОВЈ из Србије (13. и 14. корпуса), такође, почетком децембра избијале на десну обалу Дрине. Истовремено су 38. и 28. дивизија НОВЈ вршиле притисак у позадину њемачког фронта на Дрини. Међутим, продор четника према Власеници олакшавао је Нијемцима одбрану на Дрини. Зато је Штаб 3. корпуса ријешио, према директиви Врховног штаба, да са главним снагама заузме Дрињачу и Зворник и олакша пребацивање снага НОВЈ из Србије у источну Босну, а да са осталим дијеловима успорава надирање четничке групације ка Власеници.²⁰⁾

Према добијеном задатку, 16. децембра је Штаб 27. дивизије одлучио да 16. муслиманска и 19. бирчанска бригада заузму Дрињачу, а да 20. романијска бригада, у рејону Хан-Пијеска, задржава продор четника ка Власеници. Према тој одлуци, 16. муслиманска бригада је требало да из рејона Поджешва у два дневна марша избије у рејон села Брана и да пређе у напад на Нијемце у Дрињачи правцем Љшовачка коса - село Сопотник (скицабр. 21). Лијево од ње требало је да напада 19. бирчанска бригада.²¹⁾

У духу те одлуке Бригада је у току 16. и 17. децембра извршила марш од села Поджепл>а по дубоком снијегу преко Јавор-планине и села Штедра, Помол, Копривно, Себијочина и размјестила се у рејону села Бачићи, Хрнчићи, Побуђе. Са тог простора требало је да крене у напад на непријатељ>а у Дрињачи. За тај задатак Штаб Бригаде је употрејио 3. и 4. батаљон. Они су око 3 часа 18. децембра кренули из рејона Хрнчића правцем преко села Коњевићи - брдо Гојмер и пред само свануће из покрета прешли у напад. Послије краће борбе Нијемци су избачени из јужног дијела варошице. Али покушај да се заузме цијело мјесто није успио. Батаљони се нису могли пребацивати преко ријеке Дрињаче. А није било ни садјејства са батаљ>онима 19. бригаде, који су нападали Дрињачу са западне стране.²²⁾

У Дрињачи се тада бранио ослабљ>ени батаљ>он из њемачке борбене групе »Скендербег« у јачини од око 300 војника. Пошто је наступила зима, а није имао довољно времена за извођење обимнијих фортификацијских радо-

19) Сјећање аутора.

20) Ослободилачки рат, 2, стр. 454.

21) Зборник НОР-а, ГУ/31, заповијест Штаба 27. дивизије од 16. XII 1944, док. бр. 62.

22) Ахмет Ђонлагић, Напад на Дрињачу и на Шековиће, Војни гласник.бр. 3, 1957, стр. 74-83. Шоглавл>е: »Дрињача« биће обрађено на основу овог чланка).

ва, он је за одбрану утлавном припремио зграде од тврдог материјала у самом мјесту и повезао их, и то не свуда, плитким стрелачким заклонима. Па и поред тога, његова одбрана је била јака и солидна, јер је, са источне стране, била заштићена Дрином, а са јужне се ослањала на ријеку Дрињачу, која се у то доба могла газити само на два мјеста. Преко Дрињаче у самој варошици био је дрвени мост на више шипова који су Нијемци припремили за рушење и држали под ватром из тврде зграде жандармеријске станице. Непосредно на обали ријеке није било стрелачких заклона, јер је обала брањена са ивице варошице. Изнад Дрињаче на оближњим косама, источно од села Костјерево, имали су истурена обезбјеђења.

Користећи се таквим положајем, Нијемци су послје повлачења из јужног дијела варошице према батаљонима 16. муслиманске бригаде оставили слабије дијелове, а са главнином извршили противнапад и одбацили батаљон 19. бирчанске бригаде.

Тог дана (18. децембра) четници су избили пред Власеницу и њен се пад очекивао у току дана, јер 20. романијска бригада није могла сама да се носи са много надмоћнијим непријатељем. Зато је Штаб 3. корпуса инсистирао да 27. и 38. дивизија што прије овладају Дрињачом и Зворником како би се њихове бригаде могле што прије употријебити против четничке фупације.

Да би се убрзало ослобођење Дрињаче, потпуковник Милош Зекић, командант 27. дивизије, дошао је по подне 18. децембра у Штаб 16. бригаде. Послије тога је Штаб Бригаде разрадио план напада. Било је очигледно да је непријатељ открио наше намјере и да ће, према томе, предузети потребне мјере да што припремљенији дочека напад. Пошто у Бригади није било средстава за прелаз преко ријеке, постојала је могућност да се то изврши преко моста. Међутим, оцијенило се да је то готово немогуће, јер се од мјештана сазнало да су Нијемци минирали мост и, према томе, могли су га порушити чим почне напад. Уочено је да се - и кад би се некако заузео мост - на створени мостобран не би могле пребацити јаче снаге и да би се даљи напад, због издуженог облика насеља, које се пружало дуж пута за Зворник, морао вршити фронталним пробијањем кроз варошицу. Зато се одустало од напада преко моста.

Тражећи начин како да се савлада ријека Дрињача, која је ту широка око 30 метара, Штаб Бригаде је сазнао од мјештана да на њој постоје два газа: један код ушћа у Дрину, а други у рејону села Пушиње. Мада је температура била испод нуле, а снијег, који је раније нападао, још висок, ријешено је да се на сваки од тих газова упути по један батаљон и да се непријатељ у варошици нападне и са источне и са западне стране. Сви су били свјесни да то рјешење захтијева ванредне физичке напоре бораца и командног састава, али се оправдано сматрало да се у тој ситуацији једино тако може извршити добијени задатак. Рачунало се да ће се тиме изненадити непријатељ и тако остварити потребна надмоћност над њим.²³⁾ Сем тога, газом преко Дрињаче било је могуће обухватити и про-

23) Због непрекидних борби. Бригада је тада била малог бројног стања: чете су имале само по 25 до 30 бораца.

стрелјивати непријатељев распоред и са истока и са запада, што је било од не малог значаја за исход борбе.

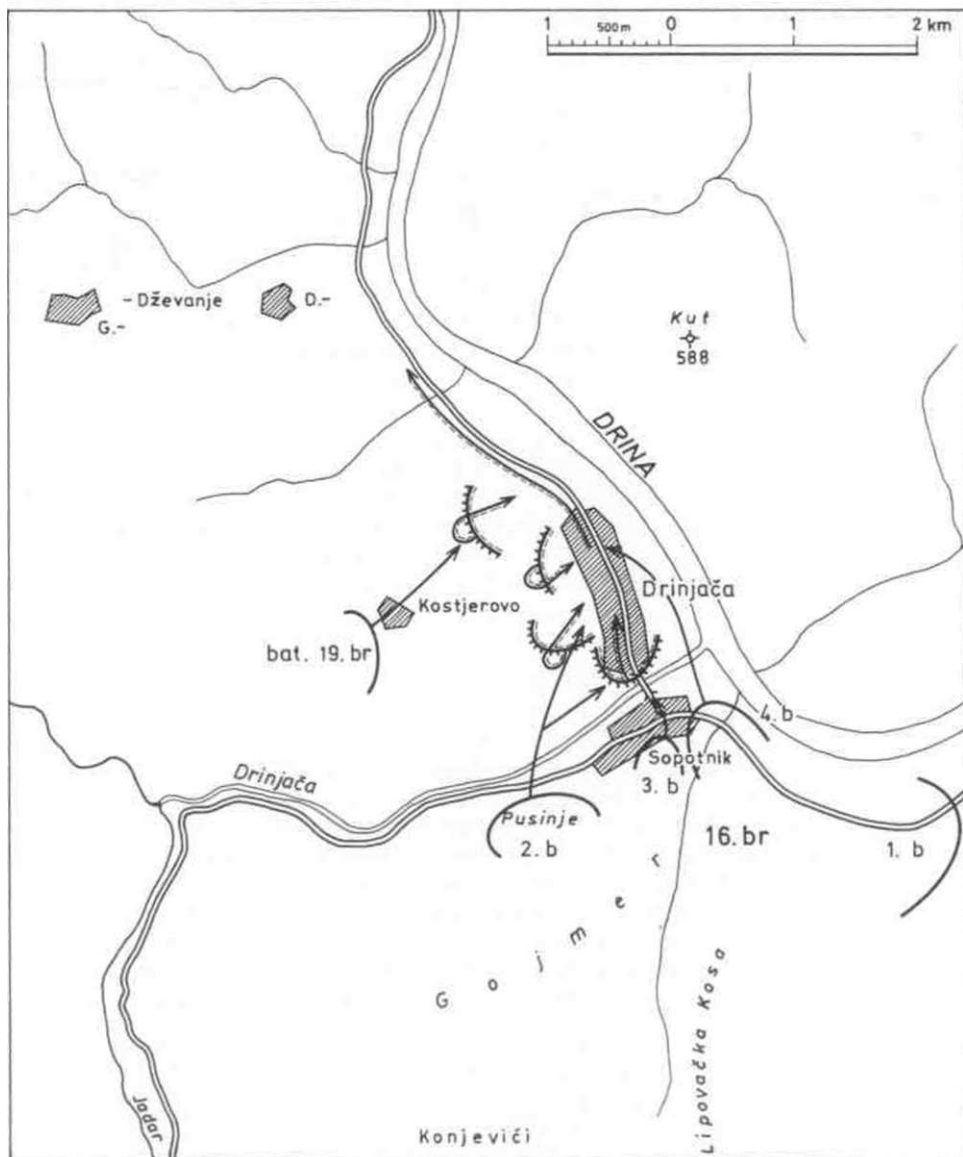
Штаб Бригаде је наредио 1. и 2. батаљону да се хитно пребаце у рејон села Сопотник. Када су ти баталљони стигли, око 23 часа 18. децембра, одржан је састанак свих штабова баталљона, на коме је Штаб Бригаде саопштио своју одлуку: 4. баталјон треба да прегазу Дрињачу код њеног ушћа у Дрину и да нападне непријатеља са сјевероисточне стране, 2. батаљон ће прегазити ријеку 1 км узводно од моста и са главним снагама ликвидирати непријатеља у групи кућа код моста, а са једном четом садејствовати нападу 4. баталљона према цркви, 3. батаљон ће формирати неколико бомбашких и јуришних група које ће се, кад 2. батаљон заузме куће код моста, пребацили преко моста (ако не буде порушен) и садејствовати 2. и 4. батаљону у уништењу непријатеља, 1. батаљон је остављен у рејону села Сопотник и Зелиње са задатком затварања правца од Братунца (Види скицу бр. 21).

Послије тога су штабови батаљона кренули у своје јединице и упознали команде чета са добијеним задацима. По четама су одржани кратки партијски и скојевски састанци, а послје њих четне конференције. Од бораца, који су се у великом броју јавили за бомбаше, у свакој чети је формирано по 1-2 бомбашке групе. У селима су пронађени водичи. Извиђање ријеке није вршено, јер су се 3. и 4. батаљон налазили на њеној десној обали, а 2. батаљону, кад је наишао, командант Бригаде је показао објекте напада.

Око 3 часа 19. децембра батаљони су избили на газове. Мада се у току дана утврдило да на тим мјестима нема непријатеља, одлучено је да се не скида одјећа и обућа. Гажење ријеке извршено је у колони, у којој су били посебно распоређени добри пливачи. Борци су се међусобно држали за руке, а неке чете су понијеле и конопца који је служио за придржавање; на оба мјеста вода је била дубока до испод рамена и није била много брза. Непријатељ није ништа примијетио. Чим су прешли на лијеву обалу, батаљони су се развили у четне и одјеленске колоне и одмах кренули у напад. Вјероватно, не знајући за газове и не помишљајући на то да би се и зими могла газити ријека, Нијемци су сву пажњу усмјерили на мост. То је олакшало батаљонима да се неопажено приближе до ивице варошице: 4. батаљон према цркви, а 2. батаљон према западној страни Дрињаче.

Како је било и наређено, батаљони су прешли у напад једновременно. Деснокрилна чета 2. батаљона је у првом налету заузела групу кућа код моста лијево од пута. Бомбашке групе те чете су продужиле напад на жандармеријску станицу, али их је непријатељ обасуо ручним бомбама. У исто вријеме извршио је јуриш и 4. батаљон и овладао групом кућа око цркве. Међутим, непријатељ се држао у цркви и у гробљу западно од ње. Послије првог изненађења, есесовци су се, ипак, прибрали. Са једним водом до чете пошли су у противнапад од гробља према мосту, који, иако је био минирањем, из непознатих разлога нису порушили. Лијевокрилна чета 2. батаљона је блиском ватром одбацила назад есесовце. Док је непријатељ вршио противнапад, дијелови 4. батаљона су јурнули преко улице и бомбама сломили отпор из цркве. Међутим, Нијемци су и даље пружали снажан отпор, нарочито из зграде жандармеријске станице, кућа јужно од цркве и са гробља.

NAPAD NA NEPRIJATELJA U DRINJAČI

Skica br. 21

Штаб Бригаде, чије се командно мјесто налазило у непосредној близини моста, цијенећи према јакој ватри да се непријатељ још организовано брани, наредио је 3. батаљону да по четама изврши јуриш преко моста и помогне 2. и 4. батаљону. И поред снажне митралеске и тромблонске ватре, којом је био обасипан мост, двије чете 3. батаљона (једна за другом у кратком вјременском интервалу) извршиле су јуриш преко моста. По-

несени тим примјером одважности својих другова из 3. батаљона, дијелови 2. батаљона кренули су такође на јурши па су заједно уништили непријатеља у жандармеријској станици.²⁴⁾

Ускоро је почео да слаби отпор есесоваца. Њихови дијелови који су били у кућама јужно од цркве пробили су се према гробљу, одакле су Нијемци још пружали отпор, а дијелом кроз распоред 4. батаљона. Ноћ је била тамна и ова непријатељска група, која је била окружена, извукла се без већих губитака највише због тога што је дио бораца тог батаљона мислио да се ради о некој од чета 2. или 3. батаљона.

У то вријеме (нешто прије 5 часова) испољио се напад дијелова 19. бирчанске бригаде према непријатељу, код села Костјерева. Тиме је одступница њемачком батаљону према Зворнику била угрожена. Под притиском батаљона 16. муслиманске бригаде Нијемци су ускоро почели да се у нeredу извлаче ка Зворнику. Измијешани батаљони, измијешани због ноћи и мапог простора, кренули су за непријатељем, не дозволивши му дасеодмах одвоји. Послије пиммва од 1 до 2 километра, кадасу ухватили везу са јединицама 19. бирчанске бригаде, штабови батаљона су зауставили своје јединице и вратили их у варошицу да се осуше и огрију. Дагне гоњене је преузела 19. бирчанска бригада. Тако се већ ујутро, 19. децембра, лијева обала Дрине, од Дринлче до пред Зворник, нашла у рукама 27. дивизије. То је омогућило да се тог дана почну пребацивати дијелови 14. корпуса из Србије у источну Босну и да садјејствују јединицама 38. дивизије у нападу на непријатеља у Зворнику, који је ослобођен наредне ноћи.

У борбама за Дрижачу 19. децембра, 16. муслиманска бригада је убила 50 и заробила 10 њемачких војника, а сама је имапа само 2 мртва и 14 ранених.²⁶⁾

Тако релативно мачи губици резултат су у првом реду постигнутог изненађења и добре припреме напада. Да се постигне уснјех, била је од значаја и благовремена употреба 3. батаљона. Осјећајући било борбе, Штаб Бригаде га је увео управо у моменту када је осјетио да се непријатељ сређује; његов јуриш преко моста подстакао је друга два батаљона да учине још један напор више да се савладају есесовци.

Шековићи Док је главнина 27. дивизије водила борбе око Дрињаче, 20. романијска бригада била је присиљена да надмоћнијим четничким снагама препусти Власеницу. Тиме је непријатељ дошао у ситуацију да продужи наступање кроз Бинач ка долини Спрече и тузланском басену. Због тога је Штаб 3. корпуса, одмах по заузимању Дрињаче и Зворника, оријентисао обје своје дивизије према четничкој групи која је наступапа у двије колоне с циљем да заузме Тузлу. Према плану Штаба 3. корпуса, 27. дивизија је требапо да нападне чет-

24) Према сјећању у Селима Зелинмевића, тада команданта 3. батаљона, у некој од кућа код моста пронађен је аларат за активирање који је био повезан са експлозивом постављеним на мосту.

25) АВИИ, к. 1111,бр. рег. 18/1-22, Историјат, стр. 34, (У Дрињачи је заплијењено 3 пушкомитралеза, 15 пушака, радио-станица и др. ратни материјал).

ничку десну колону у рејону Шековића. Штаб Дивизије додијелио је тај задатак 16. и 19. бригади.

Послије краћег одмора који је имао у току 19. децембра недалеко од Дриначе, у селима Врточе, Суљихи и Сламовићи, 16. муслиманска бригада је усљеним маршем 20/21. децембра стигла у рејон села Цикоте. Имача је задао да на правцу кретања по сваку цијену разбије четничке снаге на које наиђе. По избијању у рејон Бачковца (триг. 972) Штаб Дивизије је наговоријестио да ће добити ново наређење, ати је истакао и то: «... ако ситуација буде захтијевала продужење рада, онда ће Штаб Бригаде еамониницијативно дјејствовати не чекајући наређсве».²⁶⁾

Деветнаестабирчанска бригада се кретала десно, а дијелом и позади маршевског поретка 16. муслиманске бригаде.²⁷⁾

У току покрета није се наишло на четничке снаге.²⁸⁾ Из рејона села Подцрквина и Врхљо настављен је марш у 22 часа 21. децембра преко Столица према Шековићима. Извиђањем у току 21. децембра установљено је да се у Шековићима и околним селима налазе јаке четничке снаге. Штабови 16. муслиманеке и 19. бирчанске бригаде кретапи су се те вечери заједно. И кад је чело колоне 16. муслиманске бригаде сишло са Столице испод Милића-стијене (к. 827, пред њима је била освијетљена сва долина Дриначе око Шековића. Села су још раније попалили Нјемци, усташе и четници, па су сада дијелови четничке груиације из Србије, немајући гдје да се смјесте, зановили поред мио^обројних ватри. По нима се, у извјесном смислу, уочавао непријател^ев распоред. Наоколним висовима није било ватри па се оцијенило да тамо нема јачих четничких снага. Такође, п^епоставл^ало се да непријател. није открио покрет наших јединица и да га је могуће изненадити.

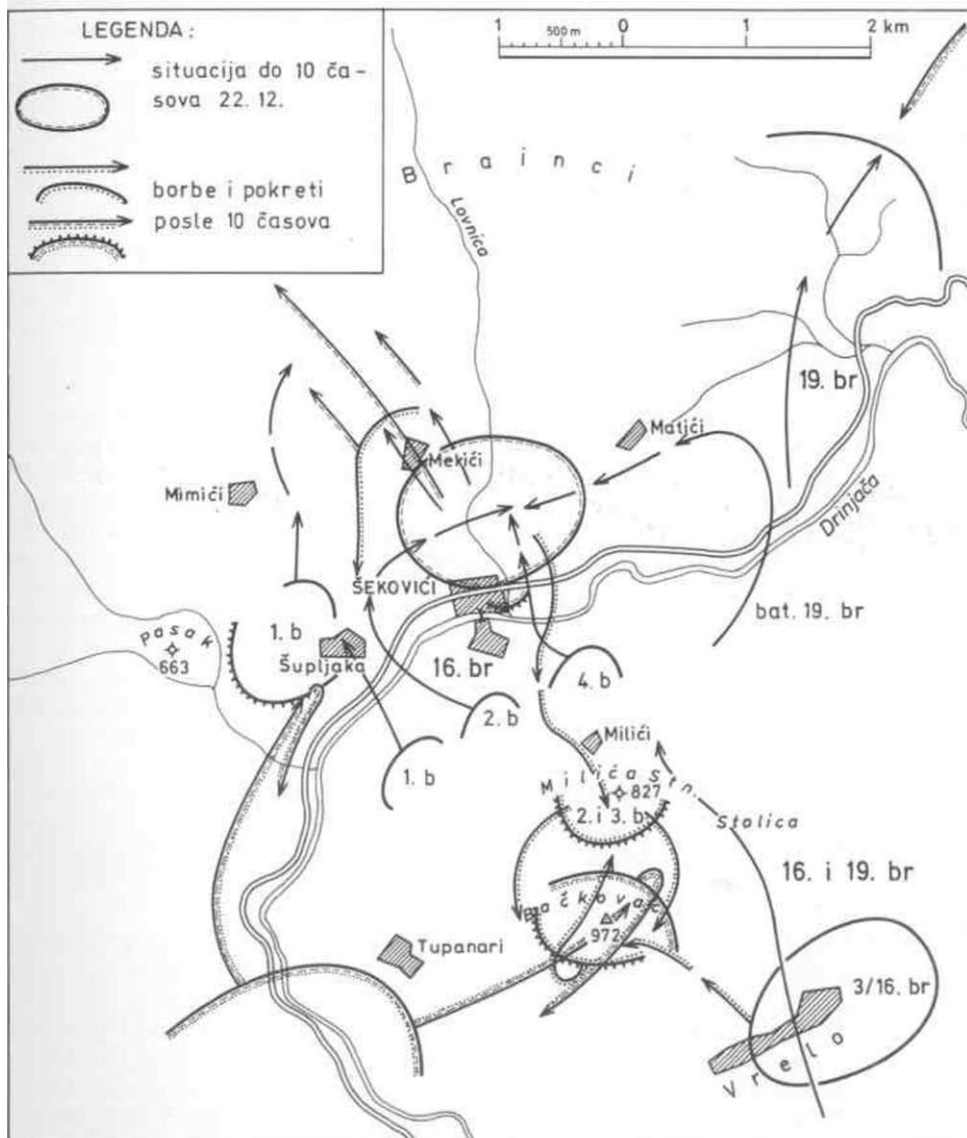
На основу свега тога су штабови 16. и 19. бригаде ријешили да максимално искориете небудност непријатеља. Зато су одлучили да батаљони поново прегазе ријеку Дрин^ачу и да са главним снагама нападну непријатеља: бага^он 19. бирчанеке бригаде (надесном крилу 16. муслиманске бригаде) из рејона засеока Милићи да продужи пок^х^т и.газећи ријеку километар низводно од села. еа главнином да нападне непријател.ев логор са рјеверисточне стране, а да обезбјеђен^е напада изврши с једном четом у рејону Марићи, 4. багаљон 16. муелиманске бригаде да продужи покрет и преко моста на ријеци пређе у напад на непријател^а, 2. батал.он да прегази ријеку километар узводно од Шековића и нападне непријател^а са те стране, 1. батаљон да прегази ријеку изн^д мјеста прелаза 2. багаљона, али са задатком да заузме косу изнад села Шупчака ради обезбјеђен^а напада са правца од Власенице и ради сиречавања евентуалног извлачења четника ка засеоку Мекићи, 3. батал^оп 16. муслиманске бригаде је обезбјеђивао позадинске дијелове Дивизије и Бригаде (Скица бр. 22).

Како се из борбеног поретка и начина извођен^а напада види, штабови бригаде су своју идеју првенствено заснивали на брзом извођењу напада

26) Зборник НОР-а, IV/31. загтовијест Штаба 27. дивизије од 20. децембра 1944, док. бр 83.
27) Исто.

28) Заробљена су само двојица четника који су се крили око својих кућа. (АВИИ. к. 1111, бр. рег 18/1-22),

NAPAD NA ČETNIKE U ŠEKOVIĆIMA

Skica br. 22

и на изненађењу. Њега је у великој мјери омогућио непријатељ. Продри-
јевши у Бирач, устанички крај у коме је готово све сгановништво било
на страни НОП-а, четници се нису успјели обавијестити о присуству
главине 27. дивизије, иакосеона у току 21. децембра приближавала Ше-
ковићима. Не знајући за наше снаге и вјероватно рачунајући да су с јуж-
не стране заштићени ријеком Дрињачом, они на њој нису имали, сем на
мос-1-у, никакво обезбјеђење.

Доношење одчуке и припреме ча напад извршене су врло брзо, јер су штабови бригада и батал>она, а и већина команди чета, добро познавали земљиште у рејону Шековића. То је такође знатно олакшало извођење напада који је почео на сат-два пред свануће.

Како се и очекивало, батал>они су неопажено пришли ријеци и прегазили је. И тек када су предњи дијелови 4. батаљона, с којим је ишао командант батаљона Омер Дедић, избили пред мост, непријатељ их је зауставио. Стражар је питао: »Ко иде«. Омер је одговорио: »Четници«, пришао стражару и убио га. Тај пуцањ је апармирао четнике и они су отворили ватру. Али у исто вријеме су батал>он 19. бирчанске и 2. батаљон 16. муслиманске бригаде (који су раније кренули на задатак) обасули ватром четнички логор и одмах кренули према њему. И 4. батаљон је одустао од пролаза преко моста, јер га је непријатељбраниоједним митраљезом, па је газом преко ријеке прешао у напад на четнике.²⁹⁾ Изненађена Опленачка четничка бригада брзо је била потпуно разбијена. Њена главнина дала се у бијег према селу Мимићи, оставл>ајући за собом око 50 мртвих и рањених и око 60 заробљених војника, као и сву своју и корпусну комору (од око 30 кола са великом количином муниције, новца у банкнотама од 1.000 динара, и друге опреме) и неколико десетина волова. Дијелови 2. и 4. батаљона су пошли одмах у гоњење непријатељ>а. Међутим, оно је било краткотрајно и, кад су јединице избиле у висину засеoka Јерковићи, престале су да га гоне. На њивама и ливадама јужио од села Мимића пред њима је била велика гомила четника који су панично бјежали. Умјесто да пожуре и упадну међу ту разбијену групу и да је заробе, чете су отвориле ватру из пушкомитраљеза и митраљеза. Та ватра је имапа снажан учинак: убијено је и рањено више десетина непријатељских војника. Међутим, јединице Бригаде су биле преморене и то је био један од разлога зашто нису наставиле гоњење. Пошто није био гоњен, непријатељ> се успио извући из додира с батаљонима 16. муслиманске бригаде. Тако се та четничка група спасила од потпуног уништења. Томе је дијелом допринијело и то што се дио бораца задржао око плијена и заробљеника и, док су штабови батал>она средили своје јединице, непријатељ је већ био измакао.

Међутим, 1. батал>он, који је био на коси изнад Шупл>ака, када је приметио одступање непријатељ>а, упутио је једну своју чегу у гон>ен>е. Она је за кратко вријеме заробила око 40 четника. Међутим, мората се вратити у састав батаљона, јер је једна четничка колона прешла у напад долином Дртваче према Шековићима. Пуштајући непријатељ>а на блиско одстојање, 1. батаљон је одбио напад. Али четници су упорно покушавачи да се пробију. Још неколико њихових јуриша батаљон је зауставио, а када је готово утрошио муницију, сачекао је негтрмјатељ>а бомбама. Борци су слиједили примјер свог команданта Авде Ипшрлије. Он је прикупио неколико бомби и обасуо насртљивог непријатељ>а. Оцијенио је да је код четника дошло до колебања па је одмах повео баташн у противнапад,³⁰⁾ у коме је погинуо Бајро Барјактаревпћ, један од истакнутих командира чета у Бригади. Међутим, надмоћнији непријатељ се средио и поново обновио напад.

29) СјеНање Бедрудина Макића. тада политичког комееара 4. баталлна.

30) СјеНање Спасе Мићића. тада команданта Бригаде.

У таквој ситуацији, око 10 часона, Штаб Бригаде је упутио у помоћ 1. батаљону дијелове 4. батаљона. То је на крају зауставило покушај продора четника долином Дрињаче.³¹⁾ Али нешто касније, ситуација се погоршала на гробу изнад десне обале те ријеке. Четници су упутили у позадину дивизијског распореда једну јаку колону која је око 12 часова овлада Бачковцем. Крајњим залагањем, 3. батаљон 16. муслиманске бригаде ипак се одржао на положајима Милића-етијена (к. 827) - Столица (к. 826). По наређењу Штаба Дивизије, командант 16. муслиманске бригаде одмах је упутио у том правцу 2. батаљон, који је заједно са 3. батаљоном зауставио четнички продор. Предвече 22. децембра ти батаљони су збацили четнике са Бачковца. Тиме је пропао покушај непријатеља да из позадине угрози 16. муслиманску и 19. бирчанску бригаду у рејону Шековића, јер су, такође, 1. и 4. батаљон одбили иове покушаје продора ка Шековићима. У исто вријеме је и 19. бирчанска бригада онемогућила интервенцију четника од Боргова (триг. 854) ка Шековићима.

Тако је на крају дана 22. децембра, успјешним нападним и одбрамбеним дјевствима јединица 16. муслиманске и 19. бирчанске бригаде, четничка десна колона остала подијељена на два дијела. Њен дио који се налазио у долини Дрињаче узводио од Шековића био је одбачен ка Власеници и Кладњу.

Говорећи о тим борбама у рејону Шековића, Штаб 3. корпуса у извјештају Штабу 2. армије, од 17. јануара 1945. године, слиједи тим ријечима је оцијенио њихове резултате: »Ова четничка група (дио десне колоне, примј. аутора) послје овог пораза мијента свој правац и креће се преко Кладња са задатком да се пребаци на сектор Озрена, а у повољнијој ситуацији да савјествује са првом групом у нападу на Тузлу. Овим успјехом XXVII дивизије побркапи су основни планови четничке врховне команде на челу са Дражом Михаиловићем и били (су) узрок каснијем њиховом потпуном поразу око Тузле«³²⁾

У борбама у току 22. децембра 16. муслиманска бригада је убила и заробила 150 четника и заплјенила, између осталог, 6 митраљеза. 1 минобацач, 1 противтенковску пушку и близу 100 пушака.³³⁾

Одлука да се напад на четнике врши гажењем Дрињаче у зимским условима била је најцјелисходније рјешење. На тај начин постигнуто је изнепаћено, а губици су сведени на најмању мјеру. Од 7 погинулих и 12 ранених у борбама током 22. децембра, свега су 3 борца ранена у нападу

31) У операцијоком дневнику четничке групе корпуса Горске гарде између осталог се каже да су два батаљона који су штитили комору водили очајничку борбу са 16. муслиманском бригадом и једним дијелом Бирчанске бригаде, да се у непосредној близини - 3 километра - налазио Авалски четнички корпус, да није указао помоћ, да је то била борба на живот и смрт без ичије помоћи. да је цјелокупна комора настрадала«. (Зборник НОР-а, ГУ/31. напомена 3 на стр. 384)

32) Зборник НОР-а, IУ/32. док. бр 88.

33) Историјат, стр. 35 и АВИИ. к. 1111, бр рег. 18/1-22. У једној депеши команданта групе корпуса Горске гарде упућеној четничкој Врховној команди, 23. децембра 1944, између осталог пише: »... Јучесам вам јавио за комору. Комора ми јесвапропала. као и доста људства после борбе од 10 сати на живот и смрт, а нападали их је 27. дивизија у рејоку Шековића. Авалици били удаљени 3 км па нису спасли. Злочин! Послеове катастрофе не знам даље ншта да радим, јер су ми два најбоља батаљона пропала, као и многу муниције...« (Зборник НОР-а, IУ/31, напомена 3 на стр. 385)

иа четиички логор. Ни опог пута није било никаквих посљедица због га-
женх! ријеке. Иако је вријеме било хладно, нико од бораца и старјеишна
није оболио нити је добио озбиљнију прехладу. Послије борби нијеу
предазимане посебне еанитетске мјере. Једино је нешто појачана исхра-
на јединица, и го ирвенствено од задобијеног плијена.

У одбрани
Тузле

Послије борби са четницима у рејону ШековиНа 16.
муслиманска бригада је у току наредне ноћи држа-
ла мостобран на Дршвачи и обечбјеђивааа прелазак

позадинских дијелова 27. дивизије на лијеву обалу ријеке. Сутрадан се.
но заповијести Штаба Дивизије, распоредила у села (у ствари, села није
нише било - од њих су остала само згаришта!) Браинце и Шековићи са
задатком затварањл правца Власеница - Шековићи - Папрађа и извиђа-
њ>а, а евен гуално и напада на четнике у ширем рејону Кладп^
Десно је била расио|x?ђена 19. бирчанска, а очекивао се скори долазак 20. романиј-
ске бригаде у рејон села Трново.³⁴⁾

На овом простору Бригада је остала три дана, углавном без бо|б<mле ак-
тивности. Кратак Пјездех је искоришћен за одмор јединица и за интен-
зиину извиђачку дје-ча гност.

Четничка грунација је. међутим, наставила наступашс ка Тузли.³⁵⁾ У
томе је нарочито била активна н>ена десна колона која је и(X)шрата до-
лином Снрече и с Мајевице. С њом су унорну борбу водиле јединице 38.
дивизије. Дијелове те колоне у рејону села Паирађа и Каменица везапе
су јединице 23. срнске дивизије 14. корпуса НОВЈ. Нспријател>ева лијева
колона испол>авааа је. такође, намјеру да се из рејона Кладн>а пробије
преко Живиница ка Тузли. С њомје водилаборбу 19. бирчанскабригада,
у чему су јој садјејствовали и дијелови 16. муслиманске бригаде.³⁸⁾

Пошто је непосредно пријетила опасност слободној Тузли, јер се главна
(десна) четничка колона приближила граду на 10 км, Штаб 3. корпуса и
Штаб 27. дивизије су ријешили да за »директну одбрану Тузле« ангажују
16. муслиманску бригаду.³⁷⁾ Према тој замисли, она је 26. децембра кре-
нула из дотадашњег рејона размјештаја ка селима Ђурђевић и Башигов-
ци, одакле је требало да се постави на положај југоисточно од Тузле
(Илинчица, Гавранчићи, (триг. 506), Каменито брдо (к. 507), село Кова-
чевићи) ради одбране града и садјејства са јединицама 38. дивизије.³⁸⁾

У окрету ка Живиницама, који је извршен у двије колоне (главна - ка
селу Башиговци, а иомоћна друм ка Ђурђевику) разбијена је једна мала
четничка група близу Ђурђевића, с којом је водио борбу и Тузланс-ки
НОП одред. Када је помоћна колона (2. батаљон) стигла пред Ђурђсвик,
Штаб 3. корпуса је већ био ријешо да 16. муслиманску бригаду употре-
јеби умјесто за одбрану града за напад на непријател>а који се приближа-

34) Зборник НОР-а, IУ/31, док. бр. 91.

35) О покушају напада четника на ослобођену Тузлу види: Ђорђе Лазаревић, Напад четника
наТузлу децембра 1944, чланци и грађа та културн>- историју источне Босне, Мгзеј источне
Босне у Тузли, књ. VII, Тузла, 1967. стр. 87-92

36) Зборник НОР-а, ГУ/31. заповијест Штаба 27. дивизије од 26. XII 1944, док. бр. 101.

37) Исто.

38) Исто.

нао Тузли. Зато је иредио да се еве не јединице, како буду етизеле у Ђурђевик, одмах укрцавају у возове за Тузлу. По том наређењу, прво је кренуо 2. батаљон (око 15 часова), а сат-два касније и главнина 16. муслиманске бригаде укрцана је у жељезничку композицију.³⁹⁾

Сва ешелона су врло дирљиво и топло дочекана у Живиницама. Букињу, Креки и на Тузланској жељезничкој станици. Маса становништва изишла је пред Бригаду са заставама и транспарентима. Чули су се бројни но-клици. Међу њима свукуд се клицало: »Ви сте нас ослободили - ви ћете нас и одбранили«. Све јединице су обасуте поклонима: јабукама, сухим ШЈБИвама, сухим месом, суцуком, питама, иа и ракијом.⁴⁰⁾ У необичном расположењу батаљони су дошли у Тузлу, ријешени да је одбране.⁴¹⁾ Штаб 38. дивизије упутио је 2. батаљон 16. муслиманске бригаде, чим је стигао, у Симин-Хан са задатком да ту организује одбрану и сачека остале јединице евоје бригаде.⁴²⁾

Тог дана је 21. бригада 38. дивизије водила жестоке борбе на линији села Пелемиш-Пожарница-Лучино брдо. Поједини положаји прелазили су током дана по неколико пута из руке у руку. Четници су настојали да по сваку цијену продру ка Симином Хану.⁴³⁾ Истоврмено су 17. мајевичка и 18. хрватска бригада (38. дивизије) водилетешкеборбеу долини Спрече, нападајући четничку колону у њен лијеви бок у рејону села Кикачи, Петровице и Тојшићи.⁴⁴⁾ Штаб 38. дивизије ријешао је да се ноћу 26/27. децембра изврши општи напад на четничку десну колону с циљем да се она разбије и одбаци са прилаза Тузли. За тај задатак употребио је све евоје снаге и главнину (ојачани 1. и 2. батаљон) 16. муслиманске бригаде, којој је дао зада так да она одсјеку који су га држали јединице 21. бригаде упадне у позадину четника у рејону села Пелемиш и Бабина Лука.⁴⁵⁾ Два батаљона (3. и 4) 16. муслиманске бригаде задржани су у резерви.⁴⁶⁾ Главнина 38. дивизије (17. и 18. бригада) нападала је из рејона свог дотадашњег распореда, а 21. бригада је рокирана улијево и имала је задатак да напад врши на одсјеку села Колимер-Бусија.⁴⁷⁾

Као и обично, и овог пута су одржани кратки партијски састанци и чегне конференције на којима је објављен значај добијеног задатка. Послије поноћи, 1. и 2. батаљон су кренули у напад. Они су се у двије колоне без борбе провукли кроз четничке положаје.⁴⁸⁾

39) Сјећање аутора.

40) Изнимно, тада је дозвољено да се борци и етарјешине, који то хоће, окријепе са гутљајем-два понуђене ракије.

41) Историјат, стр. 35.

42) Сјећање аутора.

43) Зборник НОР-а, 1У/31, извјештај Штаба 21. бригаде Штабу 38. дивизије од 28. XII 1944, док. бр. 123.

44) Исто, извјештај Штаба 17. мајевичке бригаде од 28. XII и извјештај Штаба 18. хрватске бригаде од 29. XII 1944, док. бр. 121 и 136.

45) Историјат, стр. 35.

46) Сјећање аутора.

47) Зборник НОР-а, 1У/31, док. бр. 121, 123 и 136.

48) Четници су били примјетили колону 2. баталљона, која је ишла потоком. Питали су ко је *доље*. Одговорено им је да су четници и они су у то повјеровали. Колона је наставила покрет и упала у позадину четничког распореда (Сјећање аутора).

Из позадине, око 2 часа 27. децембра, напали су непријатеља на положајима око поменутих села СПелемиш и Бабина Лука) и позадинске дијелове у селу Кундаковићи. Изненађени непријатељ је послје краће борбе био разбијен и у свануће натјеран на повлачење према јединицама 17. и 18. бригаде 38. дивизије, које су заробиле знатан број четника. Батаљони 16. муслиманске бригаде су у првом налету ухватили 15 и убили 12 четника и заплијенили комору са храном, муницијом и санитетским материјалом.⁴⁹⁾ Јединице Бригаде нису имале губитака.

Тим нападом 38. дивизије и 16. муслиманске бригаде главна четничка колона је натјерана да одустане од наида на Тузлу и да одступи у правцу Коњуха, између Живиница и Ђурђевика.⁵⁰⁾ Чим сето осјетило, 3. и 4. баталлион, измјењачка чета 16. муслиманске бригаде су, по наређењу Штаба Кориуса, камионима и возом упућени према Живиницама, а касније су усиљеним маршем у том правцу (преко Вуковија) кренули и 1. и 2. баталлион.⁵¹⁾

Главнина 27. дивизије (19. и 20. бригада) изјутра 27. децембра била је у борби са чегничким снагама (лијева и пристигли дијелови десне колоне) на линији села Башиговци - Зукићи. Непријатељ се ту упорно бранио, настојећи да прихвати своје дијелове који су одступали из долине Спрече. Због тога је Штаб 27. дивизије у току овога дана настојао да болним садејством јединица нанесе непријатељу што веће губитке. У том циљу је наредио 20. бригади да са баталлионом 21. бригаде и четом КНОЈ-а и Кладанским НОП одредом продужи напад општим правцем села Башиговци - село Ђурђевик, 19. бригади - да напада преко села Насеоци - Зукићи - Дједина - Ђурђица, а Сребренички НОП одред и батаљон 17. мајевичке бригаде да обезбиједе дивизијске болнице 27. и 38. дивизије. Пошто је у току писања заповијести добио обавјештење да у састав Дивизије креће 16. бригада, Штаб 27. дивизије ријешао је да она нападне непријатеља општим правцем Живинице-село Вишња-село Ђурђевик.⁵²⁾ Он је предвиђао да се напад продужи и сутрадан, посебно инсистирајући да почне у 4 часа 28. децембра датим правцима и саобразно ситуацији која ће се развити током борбе.⁵³⁾

Послије подне 27. децембра у борбу су уведени 3. и 4. батаљон. Они су тог дана из Живиница кренули у напад на четнике у рејон Башиговаца. У борби, до пада мрака, убили су 15 четника, док су они имали 2 мртва и 2 рањена борца.⁵⁴⁾ У току ноћи у Живинице су стигли 1. и 2. баталлион.

49) Историјат, стр. 35. (Командир чете из 2. батаљона Авдо Мосоровић је самоиницијативно одмах упутио с једном десетином заробљене четнике у Тузлу. На њих је натоварио плијен. Рано изјутра они су проведени улицама града и предани Команди мјеста. (Сјећан-е аутора).

50) У заповијести Штабу 27. дивизије од 27. XII 1944. се о томе каже слиједеће:

»Ситуација: десна четничка групација која је надирала према Тузли правцем Међаш - Пожарница током ноћи претрпјела је тежак ударац и потпуно разбијена од снага XXXVIII дивизије и наше XVI бригаде. Према обавјештењу које смо добили од Корпуса дијелови ове групације неорганизовано се пробијају у правцу Бусије, док је главнина у пробијању између Живиница и Ђурђевика. тосу ове четничке снаге с којим ми данас водимоборбу«. СЗборник НОР-а, ГУ/31, док. бр. 108).

51) Историјат, стр. 35.

52) Зборник НОР-а, IY/31, док. бр. 108.

53) Исто.

54) Исторуцат, стр. 35.

Рано изјутра, 28. децембра, упућени су 3. и 4. батаљон у напад на главн енаге разбијених четничких корпуеа у рејону села Ковачевићи и Брч ниновићи.⁵⁵⁾ Они су овладали селом Брчаниновићи, убивши 15 и чаробп вши 5 четника, али их је непријатељ снажним противнападом одбаци до Живиница. Том приликом рањени су замјеник команданта и помоћ ник политичког комесара 3. батаљона и један командир чете из тог ба таЈшна.⁵⁶⁾ Тада су у борбу уведени 1. и 2. бататноп и они су, заједно са батагБоном, у току цијелог дана водили врло жестоку борбу, често н блискоком одстојању. Ту се наЈХ>чито истакла 2. чега 2. батаљона, чији је кс мандир био Ибрахим Лојић. Она је упача у село Ковачевићи и ручниг бомбама освајача кућу по кућу.⁵⁷⁾ Окршаји истог интензитета били су I на пр>авцима напада 19. и 20. бригаде. На крају, послје шесточасовн бо))бе четници су разбијени и натјерани на повлачење падицама Коњух ка планини Озрену. Због премора јединица није вршено гоњен>е потуче ног непријател>а, који је због тога успио да извуче своју главнину. Сутра дан су у ГОНЈОЈВС упућени 3. и 4. батаљон ка селу Омазићима, апи нису на ишли на четнике, јер су се они тог дана већ начазили близу Озрена. ? току 28. децембра, 16. муслиманска бригада је избацила из строја око 7(а заробила 10 четника. заплијењена су 2 митралеза, 20 пушака и нешт муниције и друге опреме. Њени губици овог пута су били оејетни: 5 мр твих и 23 раљвена.⁵⁸⁾

Тиме је завршен циклус борби 16. муслиманске бригаде против снап четничке групације, који је почео 8. децембра код Рогатице. У току то мјееца Бригада је била готово непрекидно у борби: водила је укупно 2 борби у којима је избацила из строја око 800 непријателлвих војника и 1 официра, уништила 6 камиона, 1 противтенковски топ, 1 п|х>тивавион ски топ, 3 митрал>еза, 1 противтенковску пушку и заплијенила 10 пуш комитрал>еза, 1 минобацач и велику количину муниције, хране и друп опреме. За то вријеме имапа је 33 погинула, 8 несталих и 107 ран>ених бо раца, а изгубила је 3 пушкоми град>еза и 1 минобацач.⁵⁹⁾

Ти подаци рјечито говоре о интензитету борби које је имапа Нригада ; току децембра 1944. године. Међутим, њени оперативни резултати с; знатно изнад тих материјалних биланса. Заузимањем Дршваче, она зна гно допринијела да себезбједно пребаци у источну Босну 14. корпу« НОВЈ, чиме се мијен>ао однос снага у пашу корист. Разбијап>см четник; у рејону Шековића и упадом у четнички борбени по|х>дак код Тузлс одиг рапа је запажену улоју у сламању четничког напада на Тузлу. Због тог; је заједно са другим јединицама 27. и 38. дивизије била похваљена о; егране Штаба 3. корпуеа НОВЈ.⁶⁰⁾

55) АВИИ, к. 1111, извјештај Штаба 27. дивизије Штабу 3. корпуса од 1. I 1945, бр. рег 38/2-7.

56) СјеКање Салиха Џамбића, тада помоћника политичког комесара 3. батаљона.

57) Дуж пута тог села била је дрвена тараба. С једне н>ене стране била је чета, а с друге • четници. Ибрахим их је први угледао и наредио брзу палбу кроз тарабу. (Сјећање аутора)

58) Историјат, стр. 36. АВИИ, к. 1111, бр. рег 18/1-22.

59) Исто.

60) АВИИ, к. 408, бр. рег. 12/1-5.